

2. december 2021

Vejledning om gymnasiale prøver i vinterterminen 2021/2022 og afsluttende standpunktskarakterer

Denne vejledning knytter sig til:

- bekendtgørelse nr. 1983 af 28. oktober 2021 om visse overgangsregler for folkeskolens prøver og prøver i de gymnasiale uddannelser og gymnasiale fag i eux-forløb ved ophør af lov om midlertidige foranstaltninger på børne- og undervisningsområdet og folkehøjskoleområdet og for den frie folkeoplysende virksomhed til forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19 samt
- bekendtgørelse nr. 2133 af 26. november 2021 om midlertidige foranstaltninger ved prøveafholdelse i vinterterminen 2021/22 i de gymnasiale uddannelser, gymnasiale fag i eux-forløb samt i almen voksenuddannelse som led i forebyggelsen og afhjælpningen i forbindelse med covid-19.

Mundtlige prøver i vinterterminen 2021

En række elever og kursister på de gymnasiale uddannelser og i gymnasiale fag i eux-forløb, der skal til prøve i vinterterminen 2021/22, har i undervisningsforløbet frem mod prøven modtaget nødundervisning uden fysisk fremmøde pga. COVID-19 restriktioner. Selvom nødundervisningen i videst muligt omfang har skullet erstatte den almindelige undervisning, har den også givet udfordringer.

Det forhold, at et undervisningsforløb helt eller delvist er gennemført som nødundervisning, betyder ikke, at det alene af den grund er uegnet til at indgå i prøvegrundlaget ved en mundtlig prøve. Omfanget og karakteren af nødundervisningen kan dog have betydning for indholdet ved de mundtlige prøver. Det kan også have betydning for udformning af prøverne, hvis undervisningen i kernestoffet er prioriteret på bekostning af supplerende stof.

De mundtlige prøver i vinteren 2021/22 skal – med udgangspunkt i læreplanen for det enkelte fag – gennemføres på en sådan måde, at der tages

højde for, at der kan være elementer i faget, som eleven ikke har gennemgået, eller hvor undervisningen har været utilstrækkelig.

Prøvegrundlag

Eksaminator skal sikre sig, at de prøvematerialer (prøvespørgsmål), der bygger på forløb, hvor undervisningen helt eller delvist er gennemført som nødundervisning, gør eksaminanden i stand til at demonstrere udtømmende opfyldelse af fagets mål i det eller de faglige mål, der afprøves i.

Hvis eksaminator vurderer, at dette ikke kan lade sig gøre, bør eksaminator udelade prøvematerialer, som ellers normalt ville skulle indgå ift. at leve op til den konkrete læreplans krav til materialer eller spørgsmål til prøven. Der kan fx være tale om at lempe på krav i et fags læreplan om, at der skal stilles spørgsmål i bestemte undervisningsforløb.

I nogle læreplaner giver kravene til prøvematerialerne et vist manøvrerum, hvorfor der ikke nødvendigvis vil være behov for at se bort fra læreplanens krav. Det kan fx være med en formulering om, at prøvematerialerne tilsammen i al væsentlighed skal dække de faglige mål og de gennemførte forløb. Heri er således i forvejen et råderum til at udelade visse dele af det gennemgåede stof.

Udeladelse af prøvematerialer til en mundtlig prøve

Det skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen, hvilke temaer, emner eller forløb, der evt. er udeladt af prøvegrundlaget, og som eksaminator og censor dermed ikke kan afprøve eleverne eller kursisterne i ved prøven.

Udeladelse af dele af undervisningen i faget fra prøvegrundlaget, som vil indebære en fravigelse af læreplanens krav, kræver godkendelse af institutionens leder.

I bilag 1 er der angivet eksempler på situationer i de enkelte fag, hvor det er muligt at fravige læreplanens krav til prøvegrundlaget pga. nødundervisningen og hensynet til, at prøvematerialer skal give alle eksaminander en principiel mulighed for at demonstrere udtømmende opfyldelse af fagets mål i det eller de faglige mål, der afprøves ved det givne prøvemateriale.

Bedømmelseskriterier ved prøven

Justeringsmulighederne vedrører eksamensspørgsmålene og ikke en prøves bedømmelseskriterier eller form. Fx kan en eksaminator ikke udelade de dele af en prøve, der omhandler en praktisk dimension i et fag, således at eleverne kun eksamineres i teoretisk stof, hvis der i bedømmelseskriterierne eksplicit er nævnt en praktisk dimension.

Dialog mellem eksaminator og censor

I de tilfælde, hvor det er nødvendigt at se bort fra dele af læreplanens krav til prøvematerialer, skal censor ved at læse undervisningsbeskrivelsen og de fremsendte prøvematerialer eksplicit kunne orientere sig herom.

Det vil være naturligt, at der er en dialog mellem eksaminator og censor om udeladte prøvematerialer og dettes forventelige betydning for afprøvningsen af de faglige mål med henblik på at sikre elevernes mulighed for at demonstrere udtømmende opfyldelse af de faglige mål. Ligeledes vil dialog om evt. nedprioriteret supplerende stof kunne finde sted.

Afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer

Såfremt en prøve aflyses som følge af bekendtgørelse nr. 2133, skal eleven eller kursisten i stedet have ophøjet den afsluttende standpunktskarakter til prøvekarakter.

En afsluttende standpunktskarakter er en helhedsvurdering af elevens eller kursistens opfyldelse af de faglige mål i faget, jf. nedenfor.

Htx, stx, hbx og eux

I de treårige gymnasiale uddannelser og i gymnasiale fag i eux-forløb gives der også normalt standpunktskarakterer.

Det er den afsluttende standpunktskarakter (årskarakteren), der i tilfælde af en prøveaflysning ophøjes til prøvekarakter.

Her gælder der de samme rammer for afgivelse af standpunktskarakterer i den aktuelle situation som normalt. Det vil sige, at karaktererne skal afgives i henhold til bekendtgørelse om de gymnasiale uddannelser, bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse samt læreplanerne i de enkelte fag.

En afsluttende standpunktskarakter gives ud fra en helhedsvurdering på baggrund af underviserens kendskab til elevens faglige niveau i den daglige undervisning, herunder evt. nødundervisningen.

Den afsluttende standpunktskarakter gives i øvrigt efter de almindelige regler herom, herunder at den afsluttende standpunktskarakter udtrykker, i hvilken grad eleven lever op til de faglige mål i det enkelte fag.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at en afsluttende standpunktskarakter ikke alene kan basere sig på en test, prøve, samtale eller lignende.

Hf, hf-enkeltfag og gymnasial supplerings (GSK, SOF og GIF).

På toårigt hf, hf-enkeltfag og gymnasial supplerings (GSK, SOF og GIF) gives normalt ikke standpunktskarakterer, og der vil således ekstraordinært skulle gives en afsluttende standpunktskarakter i fag – eller dele af fag (mundtlig eller skriftlig) – hvor prøven er aflyst. Reglerne herfor følger af § 5 i bekendtgørelse nr. 2133.

Det fremgår af § 5, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 2133, at en afsluttende standpunktskarakter skal udtrykke graden af elevens eller kursistens opfyldelse af de faglige mål i den relevante læreplan.

Den afsluttende standpunktskarakter gives ud fra en helhedsvurdering på baggrund af underviserens kendskab til elevens eller kursistens faglige niveau i den daglige undervisning, herunder evt. nødundervisningen.

I helhedsvurderingen kan en individuel faglig vurderingssamtale med eleven eller kursisten indgå, men en sådan samtale kan ikke alene udgøre bedømmelsesgrundlaget.

Ligeledes kan en test eller prøve ikke alene udgøre bedømmelsesgrundlaget for en afsluttende standpunktskarakter.

Afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer vil formentlig udgøre en større udfordring på hf-uddannelsen, hf-enkeltfag og gymnasial supplerings end på de øvrige gymnasiale uddannelser, da standpunktskarakterer som nævnt ikke normalt er en del af den løbende og afsluttende evaluering på disse uddannelser m.v.

Eleverne og kursisterne har således ikke haft en forventning om, at de skulle vurderes med en afsluttende standpunktskarakter på grundlag af undervisningen i løbet af året, men derimod om at deres faglige niveau skulle bedømmes ved prøve. Ligeledes er lærernes tilrettelæggelse af undervisningen i vidt omfang foretaget under forudsætning af, at der ikke afgives standpunktskarakterer. Dette vil formentlig særligt give udfordringer i forhold til afgivelse af mundtlige standpunktskarakterer, hvorimod grundlaget for evt. skriftlige standpunktskarakterer formentlig er tydeligere i form af elevernes løbende, skriftlige arbejde, herunder afleveringer, tests og projekter.

I det lys er det vigtigt at være opmærksom på, at standpunktskarakteren, jf. ovenfor, skal være udtryk for en helhedsvurdering af elevens eller kursistens opfyldelse af de faglige mål i faget. Det vil bl.a. sige, at karakteren udtrykker den pågældendes faglige niveau i faget og ikke er et udtryk for fx studieaktivitet.

Individuel faglig vurderingssamtale

Det er en mulighed, men ikke et krav, at afvikle en individuel faglig vurderingssamtale for elever og kursister før afgivelse af en afsluttende standpunktskarakter.

Formålet med en individuel faglig vurderingssamtale er dels at give læreren et mere solidt grundlag at vurdere elevens eller kursistens faglige standpunkt på, dels at give eleven eller kursisten tid og mulighed for at demonstrere sit faglige niveau.

Der kan ikke gives en særskilt bedømmelse af vurderingssamtalen, da den alene indgår i en helhedsvurdering i forbindelse med afgivelsen af den afsluttende standpunktskarakter.

Det anbefales, at samtalen har en længde, der giver eleven eller kursisten mulighed for at vise sit faglige niveau og mulighed for at komme fagligt i dybden med stoffet. Samtalens længde kan evt. differentieres, således at der gives længere tid til fag på højere niveauer.

Da det ikke er hensigten med samtalen, at den skal være en erstatning for en prøve i faget, bør samtalen forme sig som en dialog mellem læreren og eleven eller kursisten om relevant fagligt stof, der er gennemgået eller gennemgås i undervisningen.

Før samtalerne afholdes, skal eleverne eller kursisterne informeres om det generelle grundlag for afgivelse af standpunktskarakterer, herunder de faglige mål i det aktuelle fag, ligesom de skal informeres om samtalens rammer og indhold.

Bilag 1

Her fremgår eksempler på situationer i de enkelte fag, hvor læreplanens krav til prøvegrundlaget kan fraviges pga. nødundervisningen og hensynet til, at prøvematerialer skal give alle eksaminander en principiel mulighed for at demonstrere udtømmende opfyldelse af fagets mål i det eller de faglige mål, der afprøves ved det givne prøvemateriale.

Prøveform	Tilpasning af prøve	Fag
Prøve, hvor eleven trækker et blandt flere spørgsmål, der er grundlag for eksaminationen	<p>Prøvespørgsmålene/-materialerne kan tilpasses ved, i det omfang det vurderes nødvendigt, at udelade temaer/emner/forløb, der er gennemført som nødundervisning.</p> <p>I prøver, hvor der i læreplanen er fastlagt et bestemt antal forløb/emner, alle forløb eller bestemte forløb, der skal stilles spørgsmål i, kan dette reduceres eller justeres.</p> <p>Tilsvarende kan antallet af gange, det samme prøvemateriale må genanvendes, øges eller justeres, hvis dette er fastlagt i læreplanen. Dog således at det samme prøvemateriale højst kan gå igen fem gange.</p> <p>Eksaminator skal sørge for, at de mundtlige eksamensspørgsmål så vidt muligt dækker de faglige mål og kernestoffet.</p> <p>De temaer/emner/forløb, der udelades af prøvegrundlaget, skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen.</p>	Afsætning Arabisk Astronomi Biologi Bioteknologi Dansk Dansk som andetsprog (hf-e) Dansk som andetsprog (GIF) Engelsk Erhvervsjura C Erhvervsøkonomi C Filosofi Finansiering Fransk Græsk Historie Informatik C Innovation Italiensk Japansk Kinesisk Kulturforståelse Latin Markedskommunikation Matematik A Oldtidskundskab Psykologi Religion Retorik C Russisk Samfundsfag Spansk Statistik Tyrkisk Tysk Virksomhedsøkonomi

Prøveform	Tilpasning af prøve	Fag
Projektprøver, hvor eleven udarbejder et projekt eller tilsvarende inden prøven, der er udgangspunkt for eksaminationen.	<p>Eleven kan i udarbejdelsen af projektet undlade at inddrage de emner/forløb, der er gennemført som nødundervisning.</p> <p>Hvis der i læreplanen er krav om, at der – efter præsentationen af og samtale om projektet – skal stilles spørgsmål i andre gennemførte temaer/emner/forløb, kan temaer/emner/forløb gennemført som nødundervisning om nødvendigt udelades.</p> <p>Det skal fremgå af undervisningsbeskrivelsen, hvilke temaer/emner/forløb der udelades af prøvegrundlaget.</p> <p>Hvis eleven til prøven skal trække et blandt flere spørgsmål, gælder endvidere tilpasningsmulighederne i række 1 af denne oversigt.</p>	<p>Erhvervs-case Erhvervsjura B Idéhistorie B Informatik B International teknologi og kultur C International økonomi It A Organisation C Programmering</p>
Prøver med praktisk dimension	<p>Eventuelt gennemførte virtuelle eksperimenter eller produkter kan inddrages i sammenhænge, hvor det giver mening, hvis det ikke har været muligt at udføre eksperimenter eller udarbejde produkter med fysisk fremmøde.</p> <p>Hvis eleven til prøven skal trække et blandt flere spørgsmål, gælder endvidere tilpasningsmulighederne i række 1 af denne oversigt. Ligesom tilpasningsmulighederne i række 2 også gælder, hvis eleven udarbejder et projekt eller lignende til prøven.</p>	<p>Billedkunst Dans Design Design og arkitektur Dramatik Fysik Geografi Geovidenskab Idræt Kemi Kommunikation og IT Materialeteknologi Mediefag Musik Musik og lydproduktion Naturgeografi Statik og styrkelære Teknikfag Teknologi Teknologi C (stx)</p>